

ELA+ MOND D'ENERGEIA: referat dad Anton Gunzinger tar la midada d'energeia

La midada d'energeia ò er avantatgs finansials

pb. Igl president dad ela+ mond d'energeia, cunsiglier digls cantuns Stefan Engler ò dastgea bene-ventar glindesde passo 80 interessents ad en referat. Igl referent, Anton Gunzinger ò en'atgna firma a Turitg tgi sa nomna Supercomputing Systems AG cun 120 collaboratours. Vetiers è el professour dalla ETH a Turitg. Igl tema digl sies referat è sto «la midada d'energeia».

Igl referat dad Anton Gunzinger è gist sto an en taimp tgi igl tema dall'energeia è top actual. Atgnamaintg ins stuess chintar er igl referent tar igls activists. Pero betg perveia da muteivs politics u perveia da muteivs emozionals. Chegl tgi mutivescha el per ena midada radicala dalla energeia fossila ed atomara tar l'energeia fotovoitaica e regenerabla è deirs fatgs fisicals ed economics. E tenor igl referent è tot gio pront per far la midada. Las premissas èn tottas avant mang. Tiers chegl nignsa betg pi tgers cun midar igl noss auto da benzina u diesel sen egn tgi vo cun electric. «Cò è da spitgier igls proxims ca. quatter onns ena veira revoluziun. E chella vign dalla China», ò detg Anton Gunzinger. Ed igl madem vala er per la midada digls noss scaldamaints dad ieli sen energeia regenerablas. Ma i vo betg angal cun midar las furmas d'energeia, mabagn d'ena vart cun spargner energeia. Gist tar igls bietgs pi vigls tgi èn betg solos scu tgi ins so far oz. Igl potenzial l'ò è anc grond. La strategia per contanscher tot chegl è: efficienza d'energeia. E da contanscher tot chegl ò anc en bel effect economic: per igl singul consument e per la politica è la midada anc considerablamaintg pi bungmartgeda tgi igl sistem energetic dad oz. Chegl è igl cuntign digl referat dad Anton Gunzinger resumo segl essenzial.

«Veiver scu chegl tgi nous vagn vivia»

Nous vo Anton Gunzinger per la mutivaziun e per la persuasiun da pretender tgi la midada d'energeia seia gist schi simpla. El ò projecto ena fotografia tgi mossa el cun egn digls sies dus beadis: «Ia giaveisch tgi igls mies beadis possan veiver schi bagn scu chegl tgi ia va dastgea veiver», è sto igl sies commentar lotiers.

Igl referent pretenda tgi schi igl antier planet vivess scu nous Svizzers, alloura duvressans quatter planets per aveir avonda energeia. La fegnameira agl rom dad ena energeia seia da

La midada d'energeia è tecnicamaintg pussebla gio oz. Chegl è la ferma persuasiun dad Anton Gunzinger tgi ò referia a Savognin tar ela+ mond d'energeia.

resutgier an Svizra sen en mez mond. Ainten la sias decalraziuns è el betg s'interesso, schi la tgossa è politicamaintg realisabla.

Igl migliuramaint antras izolaziun seia sa mido digl 1970 anfignen igl 2010 per igl factor 6. Igl betg tgi son anc neir sanors energetica-maintg an Svizra è anc 7% da tot igls bietgs. La rata da sanaziun seia oz 1,1% ed oramai gessigl anc 70 onns. La rata tenor las directivas dalla confederaziun vess dad esser 2%. Alloura gessigl anc 33 onns. Ma el sez è persuadia tgi 4% ad onn fissan pussebels, alloura duvressigl anc 19 onns anfignen tgi tot igls bietgs fissan sanos.

Tenor Anton Gunzinger eran igls costs per scaldar cun ieli e cun sondas dalla tera resp. pompas da caleira madem ots igl 2011. Siva d'alloura è ieli pi tger.

La mobilitad

La reit electrica an Svizra ò ena valeta da nov da ca. 60 mia. ed igls costs annuals èn 4,5 mia. La reit da veias ò ena valeta da nov da 600 mia. Igl costs annuals montan a ca. 45 mia. Igl chint sgradal uffizial seia 8,7 mia. I seia damais cler tgi igls rest paians cun daners da taglia.

La surfatscha da tot igls bietgs an Svizra seia 400 km². La surfscha da tot las veias seia 900 km².

Tar la mobilitad vogl per redutgier las emissiuns da CO₂. E per igls costs cumparaglas tranter ieli ed electric/solar. Er igl onn 2010 erigl madem tger. Siva dad alloura è electric/solar pi bung martgea. Las emissiunda da

CO₂ èn cleras e chegl per igl factor 8 an favour digl e-mobil calculo er la produziun. Tar igls autos electric era la battareia ena pulita sfida: ossa betg ple.

Quanta electricitad duvrainsa?

Scu tgi igl referent ò explitgia dovra la Svizra igl onn 2035 en quantum dad electricitad da 65 TWh/a, chinto igl augmoint dalla populaziun sen 10 miu. Oz vignan 40% da chels dad ovras atomaras. Chels valigl da ramplazar. Igl potenzial dall'energeia solara calculescha Anton Gunzinger cun 30 TWh/a, igl potenzial da vent cu 10 TWh/a e da biomassa da 6-10 TWh/a.

Novas ovras atomaras vei igl referent betg scu ena opziun perche gl tgi las societads èn gio oz an difficultads finansialas e la dismessa vign adegna pi tgera. Ed i savess neir tar igl pi grond deaster finansial tgi la Svizra ò ansomma gia. Ed alla fegn a costs digl paiataglia.

L'energeia regnerabla vegia anc tant potenzial. Tenor populaziun seia la Svizra 1 promil dalla populaziun mundiala. Puncto produziun dad energeia regenerabla ins contribuescha pero en procent. Ins seia gio bagn sen veia.

Betg tots alla ETH seian puncto energeia digl maddem meini scu el. Anton Gunzinger ò er scretg en codesch cun igl tetel «Kraftwerk Schweiz», ein Pledoyer für eine Energiewende mit Zukunft. Igl sies referat ins pò scarger scu pdf sen la homepage «<https://ela-energiewelt.ch/home.html>».